

اسلام و موسیقی

پژوهش و نگارش: سمیه اکبری فرد

www.ketab.ir

اسلام و موسیقی

پژوهش و نگارش: سمیه اکبری فرد

ناشر: انتشارات آثار سبز

سال انتشار: ۱۳۹۶

نوبت چاپ: اول

تیراژ: ۱۰۰۰

قیمت: ۰۰

شماره شابک: ۷-۵۵-۸۵۶۶-۶۰۰-۹۷۸

سرشناسه	از: فرد، سمیه، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآور	اسلام و موسیقی / نویسنده سمیه اکبری فرد.
مشخصات نشر	تهران: آثار، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۲۱۳ ص: ۱ / ۱۳×۵ / ۵ س.م.
شابک	978-600-85600-7
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	اسلام و موسیقی
موضوع	Musical -- Religious aspects -- Islam
موضوع	موسیقی (فقه)
موضوع	Music (Islamic law)
موضوع	موسیقی -- احادیث
موضوع	Music -- Hadiths
رده بندی کنگره	الف/۸۲/۷۸۲۳۲۲/۵ الف ۱۳۹۶
رده بندی دیویی	۲۹۷/۴۸۷۸
شماره کتابشناسی ملی	۲۷۳۶۰۱۸

فهرست مطالب

مقدمه

فصل اول - موسیقی:

مبحث اول - مفهوم‌شناسی (تعریف موسیقی)

مبحث دوم - انواع موسیقی

مبحث سوم - سیر تاریخی تکوین موسیقی

مبحث چهارم - حرمت پرداختن به مسأله موسیقی

فصل دوم - غنا:

مبحث اول - مفهوم‌شناسی (تعریف غنا)

مبحث دوم - معیارهای سنجش غنا

مبحث سوم - نسبت موسیقی به غنا

مبحث چهارم - فلسفه حرمت موسیقی

فصل سوم - بررسی مسأله حرمت غنا در فقه امامیه

مبحث اول - بررسی دعوی اجماع در حرمت غنا

مبحث دوم - تحلیل آیات قرآن در رابطه با غنا

مبحث سوم - تحلیل برخی روایات مربوط به غنا

مبحث چهارم - مستثنیات غنا در روایات

فصل چهارم - دیدگاه‌های اندیشمندان و فقها دربارهٔ موسیقی و غنا

مبحث اول - دیدگاه متقدمین از فقهای شیعه

مبحث دوم - نظرات متأخرین از فقهای شیعه

مبحث سوم - دیدگاه علمای اهل سنت در مورد غنا

مبحث چهارم - نظریه برخی از دانشمندان و متفکران جهان دربارهٔ موسیقی

فصل پنجم - اثرات موسیقی بر جسم و روان انسان

مبحث اول - اثرات موسیقی بر اعصاب انسان

مبحث دوم - تأثیر روانی بر جسم انسان

مبحث سوم - ایجاد ناهنجاری‌های روانی

مبحث چهارم - تأثیر موسیقی بر عقل انسان

مبحث پنجم - اثر موسیقی بر احساس انسان

مبحث ششم - آثار اخلاقی موسیقی

نتیجه‌گیری

فهرست منابع و مآخذ

بی تردید مسائل و اجزای مربوط به امور فرهنگی یک جامعه، از شاخصه‌های مهم و اساسی هر ملت بشمار می‌رود. به همین علت استعمارگران و سلطه‌طلبان همواره در طول تاریخ کوشیده‌اند تا برای خدشه زدن به هویت ملت‌ها، فرهنگ آنها را مورد حمله خویش قرار دهند و با بهره‌گیری از غرائز طبیعی انسان‌ها، آنان را به افراط و تفریط بکشانند و نهایتاً موجب انحطاط فرهنگی جامعه گردند.

یکی از غرائز انسانی، توجه به آهنگ و آواز خوش است که منشأ گرایش انسان و جامعه به پدیده موسیقی است. لذا می‌توان گفت که موسیقی همچون بسیاری از شاخه‌های مرزها چون نقاشی و شعر، ریشه در فطرت و غرائز طبیعی انسان دارد.

از طرفی توسعه و ایجاد تمدن‌های بشری موسیقی، به عنوان یکی از هنرهای مورد علاقه و توجه انسان‌ها را مورد تحول و تغییرات قابل توجه و چشمگیری قرار داده است. به طوری که در بررسی اجمالی سیر تحول هنر موسیقی، ملاحظه می‌شود که در ادوار گوناگون حیات بشر، این هنر فراز و

نشیب‌های مختلفی را طی کرده است. براین اساس در برخی ادوار این هنر غریزی و طبیعی بشری، دچار ابتذال شدید گردیده و به عنوان عاملی در جهت انحطاط اخلاقی و فرهنگی جوامع به کارگیری شده است و سبب ایجاد دگرگونی و تحولات منفی در تعالی و رشد معنوی ملت‌ها گردیده است.

آنچه در بنیای صنعتی و پیشرفته امروز در خصوص نقش موسیقی ملاحظه می‌شود، به‌دگرگیری از آن در جهت تهاجم فرهنگی و ایجاد احساس بی‌هویتی انسان‌ها و جوامع است که معالاسف با رشد تکنولوژی و فناوری‌های نوین، این نقش ساز و مخرب گسترش می‌یابد و انسان‌های بیشتری را به ورطه سقوط و انحطاط اخلاقی می‌کشانند.

از سوی دیگر ظهور ادیان الهی و دیدگاه‌های مذهبی در خصوص موسیقی، به ویژه تشتت در احکام و تعالیم ادیان مختلف، تأثیر مهمی در قبال گسترش این شاخه هنری داشته است.

اسلام به عنوان دین خاتم با جلوه‌های مبتذل موسیقی و غنا که مانع رشد و تعالی انسان‌ها می‌شود و آنان را از تکامل و معنویت باز می‌دارد، مقابله و مبارزه نموده است و به بشریت در قبال تأثیرات سوء و نامطلوب ناشی از استفاده ابزاری از این هنر در جهت ایجاد فساد اخلاقی و بی‌بند و باری جامعه سرافرازه است. اما مسائل مهمی در خصوص احکام شریعت اسلام در باب موسیقی و اقسام آن وجود دارد که علیرغم گذشت قرن‌ها تاکنون به طور کامل در جامع انسانی ابهامات رمزگشایی نشده است.

دیدگاه‌ها و نظرات گوناگون و بعضاً ضد و نقیض علما و فقهای اسلام، اعم از شیعه و سنی، در حدی است که انسان پیمرفته و صاحب تکنولوژی و تمدن نوین را با سؤالات و پرسش‌های متنوعی مواجه ساخته و پاسخ واحد و جامعی به ابهامات موجود ارائه نگردیده است.

مسائلی همچون موازین شرع برای تمایز انواع موسیقی و تفکیک موسیقی مجاز و حلال از موسیقی غنایی و حرام، تأثیر عناصر مهم زمان و

مکان در احکام مربوط به موسیقی و تعیین حدود و گستره بهره‌گیری از موسیقی، از زمره این شبهات و پرسش‌ها محسوب می‌شود.

باید اذعان کرد که علیرغم وجود تحقیقات و پژوهش‌های بسیار صورت گرفته توسط محققین و فقها و ارائه نظرات مختلف علمی و فقهی توسط آنان، نمی‌توان گفت که به تمامی سؤالات و ابهامات موجود در این زمینه پاسخ داده شده و مکفی داده شده است و موضوع موسیقی از بُعد تحقیق و تتبع به انتها نرسیده است. بلکه در شرایط امروز جوامع بشری که تهاجم فرهنگی به لور نام رو به گسترش و توسعه است، محققین وظیفه دارند که با کاوش و پژوهش بیشتر، برای همه پرسش‌ها و ابهاماتی که در این خصوص مطرح و تبلیغ می‌شود، بسخی درخور و قانع کننده عرضه نمایند و با ابراز نظرات کارشناسی سنجیده و استدلال از تأثیرگذاری این عامل مخرب در عرصه فرهنگ و اخلاق جوامع بشری بکامند و ابعاد مثبت و سازنده موسیقی را برای نسل امروز روشن سازند.

در پژوهش حاضر تلاش گردیده است تا با بیان دیدگاه‌های گوناگون دانشمندان، فقها و نیز بررسی اثرات موسیقی بر ابعاد جسمانی و روانی

انسان‌ها، به پاره‌ای از این ابهامات پاسخ داده شود و با مراجعه به منابع

روایی متقن، ابعاد موضوع در حد حجم کار پژوهشی تبیین گردد.

www.ketab.ir